

[Uz Sākumlapu](#) > [Tiesību Akti Un Judikatūra](#) > ES tiesības

ES tiesības

Eiropas Savienībai (ES) ir sava tiesību sistēma un tiesību akti — galvenie noteikumi un principi ir noteikti dibināšanas līgumos. ES var pieņemt tiesību aktus un leģislatīvus aktus, kas dalībvalstīm jāievēro un jāpiemēro.

ES tiesību akti ir juridiski saistoši, tie ir publiski pieejami visās [ES oficiālajās valodās](#). Tīmekļa vietnē [EUR-Lex](#) ir atrodami ES juridisko dokumentu pilni teksti visās oficiālajās valodās, meklēšanas funkcija ļauj atrast konkrētus tiesību un leģislatīvus aktus.

ES tiesību avoti

ES tiesību divi galvenie avoti ir primārie tiesību akti un sekundārie tiesību akti.

Primārie tiesību akti ir līgumi, kas nosaka Eiropas Savienības tiesību sistēmas pamatu. Sekundārie tiesību akti ir saskaņā ar šiem līgumiem izstrādātie tiesību instrumenti, piemēram, regulas, direktīvas, lēmumi un nolīgumi. Tiesību avoti ir arī ES tiesību vispārīgie principi, Eiropas Savienības Tiesas [judikatūra](#) un [starptautiskās tiesības](#).

Īpaša ES tiesību aktu iezīme ir fakts, ka tie var būt tieši piemērojami ES dalībvalstu tiesās (tiem ir tieša iedarbība) un gadījumos, kad dalībvalstu tiesību akti ir pretrunā ES tiesību normām, tiesas dalībvalstu tiesību aktus var nepiemērot (ES tiesību normu prioritāte).

Primārie ES tiesību akti (Līgumi)

Primāros tiesību aktus var uzskatīt par juridiskā spēka ziņā augstāko Eiropas Savienības tiesību avotu. Primārās tiesības atrodas Eiropas tiesību sistēmas virsotnē, un tās veido galvenokārt šādi [līgumi](#):

- dibināšanas līgumi: [Līgums par Eiropas Savienību](#), [Līgums par ES darbību](#) un [Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgums](#);
- Līgumu protokoli un pielikumi, Eiropas Savienības dalībvalstu pievienošanās līgumi un citi līgumi.

Kopā šie līgumi nosaka pilnvaru sadalījumu starp Eiropas Savienību un dalībvalstīm, tajos ir noteikta lēmumu pieņemšanas kārtība, kā arī ES iestāžu pilnvaras un kompetence katrā politikas jomā.

Jaunākie grozījumi ES primārajās tiesībās ir veikti ar [Lisabonas līgumu](#), kas stājās spēkā 2009. gada decembrī (iepriekš minētajos līgumos ir iekļauti ar Lisabonas līgumu veiktie grozījumi).

Sekundārie ES tiesību akti (leģislatīvie akti, nolīgumi utt.)

Sekundārie tiesību akti ir t. s. vienusējie akti un nolīgumi.

Vienusējie akti ir galvenokārt [Līguma par Eiropas Savienības darbību](#) 288. pantā minētie akti: regulas, direktīvas, lēmumi, atzinumi un ieteikumi. Vienusēji akti ir arī īpaši tiesību akti, kuru pamatā ir agrākie līgumi, piemēram, krimināllietu jomā joprojām piemēro pamatlēmumus (tie pieņemti pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā, kad tiesu un policijas iestāžu sadarbībai krimināllietās bija īpašs statuss — plašāka informācija par šiem jautājumiem pieejama tiesību aktu kopsavilkumu tīmekļa vietnes sadaļā [Tiesiskā sadarbība krimināllietās līdz 2009. gada novembrim](#)). Saskaņā ar likumdošanas procedūru pieņemtus juridiski saistošus dokumentus

(piemēram, regulas, direktīvas un pamatlēmumus) sauc par leģislatīviem aktiem.

Nolīgumi ir Kopienas vai Eiropas Savienības un ārpuskopienas valstu un organizāciju parakstīti starptautiski nolīgumi un konvencijas, kā arī dalībvalstu nolīgumi un dažādu ES iestāžu starpā noslēgti iestāžu nolīgumi.

Tiesību aktu kopsavilkumi un papildu informācija

Tīmekļa vietnē [EUR-Lex](#) papildus visu ES tiesību aktu pilnam tekstam ir pieejami arī “[ES tiesību aktu kopsavilkumi](#)”, kuros konspektīvā un viegli lasāmā veidā izklāstīti ES tiesību aktu galvenie aspekti. Vietnē ir pieejami aptuveni 2000 ES tiesību aktu kopsavilkumu, kas sagrupēti pa tematiem atbilstoši [ES darbības jomām](#). Tēmu loks, sākot no lauksaimniecības un beidzot ar transporta jomu, aptver plašu un atjauninātu ES tiesību aktu klāstu. Nav iekļauti vienīgi īslaicīgi aktuāli juridiski lēmumi, piemēram, lēmumi par dotācijām.

Ir pieejama arī [EUR-Lex](#) datubāze, kas lēmumu pieņemšanas procesā ļauj sekot līdzi visu tiesību aktu priekšlikumu izskatīšanas gaitai ES iestādēs, un tīmekļa vietne [Europe Direct](#), kura papildina iepriekš minētās datubāzes, piedāvājot garu un tehnisku ES tiesību aktu viegli uztveramus kopsavilkumus (šajā tīmekļa vietnē iedzīvotāji var arī uzdot jautājumus par ES).

■ Lapa atjaunināta: 17/11/2021

Šo lapu uztur Eiropas Komisija. Informācija šajā tīmekļa vietnē nav uzskatāma par Eiropas Komisijas oficiālo nostāju. Komisija neuzņemas nekādu atbildību vai saistības attiecībā uz informāciju vai datiem, kas ietverti vai izmantoti šajā dokumentā. Autortiesību noteikumus Eiropas tīmekļa vietnēs lūdzu skatīt juridiskajā paziņojumā.